

Versio: 1 Päivämäärä: 20.9.2023 Hyväksyjä: Irma Koivula, 18.9.2023 10:39
--

18.9.2023

Yksikkö:	142021	Hoito- ja tutkimusohje	Julkinen
----------	---------------	------------------------	----------

Otsikko:	HIV-estohoito seksiin tai huumeiden käyttöön liittyvässä altistuksessa (pep = post exposure prophylaxis)
Laatija(t):	Vänttinen Markku
Vastuuhlö:	Vänttinen Markku
Hyväksyjä:	Koivula Irma
Kuvaus:	HIV-estohoito altistuksessa

HIV-estolääkityksen tarve arvioidaan aina päivystyksellisesti sisätautilääkärinä tai infektio­lääkärinä konsultoiden (päivystysaikana tarv. HUSin infektio­päivystäjää).

Mikäli kyseessä on seksuaalirikoksen uhri, potilas ohjataan KYSin SERI-päivystykseen (päivystävään SERI-kätilöön 044–7176208), josta huolehditaan myös HIV-estolääkityksen toteutus.

HIV-estolääkitystä suositellaan seuraavissa altistustilanteissa, ks. myös kaavio, s. 2:

- Suojaamaton emätin- tai peräaukkoyhdyntä** (kondomi ei käytössä tai rikki­koon­nut):
 - HIV-positiivisen henkilön kanssa, ellei > 6 kk kestänyt lääkehoito, jossa edeltävän 6 kk aikana HIV1Nh-mittaukset < 200 kopiota/ml
 - Miestenvälinen seksi
 - Maksullinen seksi
 - Ruiskuhuumeita käyttävän henkilön kanssa
 - Korkeasta (n. 2 %) HIV-esiintyvyyden* maasta (Saharan eteläpuolinen Afrikka) kotoisin olevan henkilön kanssa [HIV:n esiintyvyys maittain](#).
- Ruiskuhuumeiden käytössä tapahtuneen verikontaktin yhteydessä, mikäli lähde HIV-positiivinen.**

HIV-estolääkitystä **ei suositella** suuseksialtistuksessa eikä silloin, kun kondomi on ollut käytössä rikki­koon­nut­matta yhdynnän ajan. Estolääkitystä ei myöskään suositella, mikäli altistuminen tapahtuu muille eritteille kuten syljelle, virtsalle, hielle tai kyynelnesteelle tai kun kyseessä on ns. löytö-/puistoneula.

Versio: 1 Päivämäärä: 20.9.2023 Hyväksyjä: Irma Koivula, 18.9.2023 10:39
--

HIV-estolääkitys tulee aloittaa mahdollisimman pian (< 2 h) altistuksen jälkeen, kuitenkin viimeistään 72 h kuluessa. HIV-estolääkityksenä käytetään kahden valmisteiden yhdistelmää 28 vrk ajan:

- Truvada® (emtrisitabiini 200 mg ja tenofoviirisoproksiili 245 mg): 1 tabletti kerran päivässä ja
- Tivicay® (dolutegraviiri 50 mg): 1 tabletti kerran päivässä
- Huom! Apteekki voi toimittaa valmisteet geneerisinä.
 - Kumpikin lääke otetaan kerran päivässä (samanaikaisesti) ruokailun yhteydessä. Mahdolliset rauta-, kalsium-, magnesium-, sinkkivalmisteet ja hivenaine-/vitamiinivalmisteet tulee ottaa vähintään 4 h erolla HIV-estolääkkeisiin nähden.
 - Lääkitys sopii myös raskauden aikana käytettäväksi.
 - Potilaalle, jolle estolääkitys aloitetaan, annetaan koko 28 vrk estolääkeannos päivystyspoliklinikalta (purkki kumpaakin valmistetta). Päivystysvarastossa on kumpaakin em. lääkettä saatavilla.

Mikäli altistuksen aiheuttanut henkilö, jonka HIV-status on tuntematon, on saatavissa verikokeisiin, otetaan hänestä HIV-pikatesti (S-PistHIV 54962) yhdessä HBsAg- ja HCV-Ab - tutkimusten kanssa. Mikäli altistajan HIV-testi osoittautuu negatiiviseksi ei HIV-estohoitoa tarvita tai jo aloitettu estohoito voidaan lopettaa.

Ennen HIV-lääkehoidon aloittamista otetaan altistuneesta laboratoriokokeet jatkoseurantaa varten: Pvk, Krea, Alat, HIVAgAb. HBV ja HCV: ks. [neulanpisto- ja muu veritapaturmaohje](#).

Jatkoseuranta:

Henkilölle, jolle HIV-estolääkitys aloitetaan, varataan soittoaika päivystyspoliklinikan soittolistalle otettujen, keskeneräisiksi jääneiden tutkimusten tuloksista.

Henkilö ohjataan omaan terveyskeskukseen/ tartuntatautivastaanotolle muiden seksitautien varalta sekä 2 viikon kuluttua lääkehoidon turvakokeisiin (Pvk, Krea, Alat) sekä 4 vk ja 4 kk kohdalla seurantakokeisiin HIV- ja muiden seksitautitartuntojen poissulkemiseksi. Mikäli HIV-estolääkitystä ei tarvita, ohjataan henkilö jatkoseurantaan omaan terveyskeskukseen / tartuntatautivastaanotolle.

Versio: 1
Päivämäärä: 20.9.2023
Hyväksyjä: Irma Koivula, 18.9.2023 10:39

HIV-tartuntariskin ja estolääkityksen tarpeen arviointi:
Suojaamaton emätin- tai peräaukkoyhdyntä < 72 H
edeltävästi.

- **ALTISTAJA:**
- **HIV+**, Lääkehoidossa ja HIV1Nh viimeisen 6 kk aikana < 200 kopiota/ml
- **HIV-**

- **ALTISTAJA:**
- **HIV-status tuntematon**

- **ALTISTAJA:**
- **HIV+**, Ei lääkettä tai HIV1Nh viimeisen 6 kk aikana > 200 kopiota/ml

Ei riskitekijöitä HIV-infektioille

Vähintään yksi riskitekijä HIV-infektioille

- Maksullinen seksi
- Miestenvälinen seksi
- Seksi ruiskuhuumeita käyttävän kanssa
- Seksi korkean HIV-esiintyvyyden maasta kotoisin olevan henkilön kanssa (Saharan eteläpuolinen Afrikka)

HIV-estolääkitystä ei suositella

HIV-estolääkitystä suositellaan